

A szoftverek szerepe

lajtha.gyorgy@ln.mata.v.hu

Már közel 20 éve annak, hogy megjelentek az első tároltprogramvezérlésű központok. Ezek fejlesztése során a korábbiakhoz képest jelentősen megnőtt a berendezésekben alkalmazott szoftver mennyisége. Az árképzésnél még a fejlesztő mérnökök is, de különösképpen az üzemeltetők, beruházók meglepve tapasztalták, hogy a berendezések árának nagyobb hányada a szoftverköltés. Ez a tendencia tovább erősödött a csomagkapcsolás megjelenésével és az IP alapú hálózatok elterjedésével.

A szoftver meghatározó szerepe a berendezésekben új szemlélet kialakítását követelte meg és megváltozott a gazdasági, beruházási politika. A távközlés valamennyi szereplőjének ennek következtében új stratégiára volt szüksége saját feladata végrehajtásánál. Elsősorban a fejlesztők, tervezők dolgoztak ki új struktúrákat, új átviteli és kapcsolási rendszereket. Itt meghatározó volt, hogy a változások elsősorban a szoftvert befolyásolják és annak módosításával kell az új szolgáltatásokat illeszteni az előzőkhöz. A hálózat struktúrájának átalakításakor és a felhasználók számának növekedése során szintén elsősorban a szoftvert igyekeztek alkalmassá tenni az igények kielégítésére. A hardware, a vas több generációt átélte. Új programok változatlan eszközökre voltak telepíthetők.

A gyártók tudomásul vették, hogy a hardver és a szoftver várható élettartama nem azonos. Azonos hardverrel kellett a változó igényeket néhány évig, sőt esetleg egy évtizedig kiszolgálni, mindig újabb szoftververziókkal. Lassan kialakultak azok a berendezések és ezen berendezésekből azon hálózatok, melyek tökéletesen megfeleltek a szellemi értéket hordozó szoftver nagyobb rugalmasságának. Vannak azonban olyan pillanatok, amikor egy kialakult programrendszer is átalakításra szorul.

Bár a szoftver fejlesztés költségei nem voltak elhanyagolhatók, a teljes távközlési rendszer jelenértéke csökkent. Ez a tendencia a versennyel együtt tarifacsökkenést eredményezett, ami igen meggyorsította a távközlés terjedését, használatát.

A tömeges igénybevételt segítette a csomagkapcsolás bevezetése is. Az irányítási feladatokat átvették a korábban csak speciális célokra használt Internet protokollok. Az utóbbi években egyre gyakrabban hallunk ar-

ról, hogy a hálózatot vezérlő Internet protokoll nem képes a felhasználók számának növekedését követni és az új címeket beépíteni a rendszerbe. Nehézséget jelentett ennél a módszernél némely szolgáltatás, különösen a többes-adás és a titkosítás. Kidolgozták ezért a következő bővített protokollt az IPv6-ot. Ennek bevezetése a jelen, illetve a közeljövő problémája. E számunk első két szakmai cikke ezzel a témával foglalkozik, az új generációs IPv6 bevezetésének stratégiáját vázolván.

A protokollok tervezése és vizsgálata szintén egyre fontosabb a hálózatok megbízható működése érdekében. Míg a mechanikai eszközök vizsgálatára évtizedek óta kialakult, jól működő eljárások és műszerek állnak rendelkezésre, addig a protokollok ellenőrzése kezdetben csak próbálkozással volt lehetséges. Viselkedését szinte minden várható körülményre egy-egy kísérlettel igyekeztek ellenőrizni. Ez rengeteg időt igényelt és mégsem garantálta, hogy a rendszer a jövőben hibátlanul fog működni. A kutatók ezért igyekeznek megbízható vizsgálati módszert kialakítani. E számunk második blokkja ezen a területen elért eredményeket mutat be.

A protokollfejlesztéssel párhuzamosan a rendszer biztonságára is ügyelni kellett. Ezt a sokoldalú feladatot járták körül következő szerzőink, felvetve a szenzorhálózatok és az anonimitás kérdéseit.

A negyedik csoport két cikkét nem egy kutatási irány, hanem egy személy emléke köti össze. Simonyi Károly több mérnökgeneráció emlékezetében az elméleti villamosságtan című tárgy élvezetes előadásával maradt meg. Már ő gondolt arra, hogy a relativitáselméletet és a Maxwell-egyenleteket összekapcsolja. Ugyanakkor, mint kutató az atomfizikai kutatások hazai megalapozása és eszközháttérének megteremtése érdekében ért el óriási eredményeket. Kiemelkedő volt ezek közül az első hazai Van de Graaff-generátor megépítése, mely ma már műemlék.

A jelen és a múlt tudományos eredményeiről, azok gyakorlati hasznosulásáról korábbi számainkban is gyakran megemlékeztünk. Ezekből is látható, hogy sikereket akkor lehet elérni, ha az újdonságok kellő időben jelennek meg és gyorsan megvalósulnak.

Dr. Lajtha György